

TUDOMÁNYOS ÉLET / SCIENTIFIC LIFE

Tudáscsere és hálózatépítés a regionális tudományban

Knowledge exchange and networking in regional science

HORECZKI RÉKA, RÁCZ SZILÁRD

HORECZKI Réka: tudományos főmunkatárs, ELTE Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; 7621 Pécs, Papnövelde u. 22.; horeczki.reka@krtk.elte.hu; <https://orcid.org/0000-0003-3131-681X>

RÁCZ Szilárd: tudományos főmunkatárs, ELTE Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; 7621 Pécs, Papnövelde u. 22.; racz.szilard@krtk.elte.hu; <https://orcid.org/0000-0002-9397-2620>

Réka HORECZKI: senior research fellow, Institute for Regional Studies, ELTE Centre for Economic and Regional Studies; Papnövelde u. 22., H-7621 Pécs, Hungary; horeczki.reka@krtk.elte.hu; <https://orcid.org/0000-0003-3131-681X>

Szilárd RÁCZ: senior research fellow, Institute for Regional Studies, ELTE Centre for Economic and Regional Studies; Papnövelde u. 22., H-7621 Pécs, Hungary; racz.szilard@krtk.elte.hu; <https://orcid.org/0000-0002-9397-2620>

2025. szeptember 1. és 2026. augusztus 31. között az ELTE KRTK Regionális Kutatások Intézete koordinálásában valósul meg az NKFIH 2024-1.2.9-NETWORKING-2024-00021 számú „Részvétel a Regional Studies Association szervezet szakmai konferenciáján és szakpolitikai rendezvényein” című projekt.

A projekt pénzügyi feltételeket biztosít ahhoz, hogy a résztvevők hazai és nemzetközi Regional Studies Association (RSA) rendezvényeken vállaljanak aktív szerepet, és szakmai eredményeik prezentálása mellett elősegítsék a szakpolitikai szereplőkkel való kapcsolattartást, a pályázati aktivitást és a regionális tudomány társadalmasítását. A szakmai program két fő stratégiai irány köré épült: 1) kormányástudomány, fejlesztéspolitika, valamint 2) határkutatás, geopolitikai és geoökonómiai kérdések Közép-Európában. A kormányzás általános és a területi kormányzás speciális összefüggéseinek vizsgálata illeszkedik a tudományos érdeklődés nemzetközi trendjeibe, hiszen alapvető felismerés az intézmények, a kormányzás minőségének meghatározó szerepe az egyes országok teljesítményében, amit már kifinomult módszertannal mérnek. Az európai intézményrendszer, közjogi felépítést elemző kutatásaink háttérrel nyújtanak az aktuális szakpolitikai (különösen fejlesztéspolitikai), intézményi kihívások megválaszolásához, amelynek egyik kiemelt partnere az RSA és az Európai Bizottság közös kutatási központja. A szakpolitikai vizsgálatok (*places left behind, functional urban areas, depopulation, shrinking cities*) egyik kiemelt területe a fejlesztéspolitikai aspektus, amelyhez a Regionális Kutatások Intézete magyarországi empirikus kutatásai

fontos hozzájárulást jelenthetnek. A kutatási témák között kiemelkedő szerepet tölt be a centralizáció-decentralizáció dinamikájának és kiváltó okainak kutatása, a területi kormányzás szintjei és szereplői közötti hatalom- és munkamegosztás, illetve együttműködésük feltárása. A területi kormányzást érintő elemzések kiterjednek a földrajzi, szerkezeti sajátosságokra (aprófalvak problémái, nagyvárosi terek, város és vidéke, megyék, járások, nagyrégiók funkcionális övezetei), a vertikális és horizontális kapcsolódási mechanizmusokra, a népességmozgás és területi fejlődés összefüggéseire. Értékes és új szemléletet közvetít az önkormányzatok tradicionális, bilaterális kapcsolatai mellett felértékelődő nemzetközi multilaterális együttműködések, tematikus hálózatokban való részvételek értékelése. Eddigi eredményeink arra mutatnak rá, hogy a többszintű kormányzás rendszerében intenzívebbek lettek a direkt európai uniós önkormányzati kooperációk, amit részben a kormányzati forráselosztás mechanizmusaival és nagyságrendjével való elégedetlenség generál. Nemzetközi összehasonlításban a magyarországi nemzetközi önkormányzati kapcsolatok kormányzati támogatása kevésbé jellemző. A globális és európai nemzetközi szervezetekben, hálózatokban való önkormányzati részvétel ambíciója ugyan erősödött, de az ehhez szükséges kapacitások egyelőre nem elegendők. Ezáltal az RSA-hoz hasonló nemzetközi szervezetekhez kapcsolódva nagyobb hatékonysággal vizsgálható az európai decentralizációs folyamat, az elmúlt évtizedek mintázatai, amelyek illeszkednek az egyes kormányzási szintek közötti feladatmegosztás és kapcsolatrendszer elméleti, nemzetközi összehasonlító elemzésének kutatási irányához.

A határkutatás témában a Kárpát-medence és a Közép-Duna-medence fogalmának, területi lehatárolásának kutatása a magyar megközelítések összefoglalásán túl kiterjed a szomszédos országok, valamint az Európai Unió geopolitikai és geoökonómiai viszonyulásainak feltárására. A regionális tudományi megközelítésnek megfelelően a kutatás interdiszciplináris jellegű, egyszerre érint politikai, recens történeti, politikai földrajzi, területi közigazgatási, jogi területeket. A vizsgált földrajzi egység, a Nyugat-Balkán az európai kutatások egyik kevésbé feltárt területe, amely Magyarország számára földrajzi és történelmi okokból kiemelt fontossággal bír. A kutatócsoportban résztvevő kutatók helyismerete és korábbi tapasztalatai jelentős versenyelőnyt biztosítanak a makrorégió tudományos elemzésében. A kezdeményezés törekszik a hazai és nemzetközi együttműködések javítására, amelyhez kiváló alapot biztosít az RSA nyári konferenciáján rendezett szekció, amelyben a kutatócsoport tagjainak eredményei mellett a határkutatás különböző aspektusai foglalkozó szereplők is helyet kapnak. E tématerület vizsgálata a tematikus pályázatoknál jelenthet előnyt, valamint kapcsolódik a kormányzástudományi, fejlesztéspolitikai kérdésekhez is. A Regionális Kutatások Intézetében jelenleg is folyó kutatások, elnyert alapkutatási pályázatok gyakorlati hasznosulását és további pályázati előkészítő funkciójának megerősítését jelentheti a mostani projekt. Az RSA rendezvényein való részvétel a regionális tudomány interdiszciplináris jellegének köszönhetően széles körű kapcsolati háló megerősítését teszi lehetővé.

Az elnyert támogatás 3 000 000 Forint, projektvezető Horeczki Réka, résztvevő kutatók Egyed Ildikó, Lados Gábor, Nagy Dávid, Rácz Szilárd, Varjú Viktor.

A projektben azért a Regional Studies Association szervezetet választottuk partnernek, hogy a több éve fennálló egyéni tagságokat intézeti keretek között erősítsük, valamint a szervezet magyarországi szekciójának elnökét, Varjú Viktort ilyen módon is támogassuk. A már hatvan éve működő nemzetközi, interdiszciplináris közösségként funkcionáló RSA elősegíti a regionális kutatások fennmaradását, az együtt gondolkodást a regionális fejlődés és a regionális politika területén. Az RSA-hoz nemcsak kutatók, hallgatók, oktatók csatlakozhatnak, hanem a gyakorlatban dolgozók, területfejlesztők, várostervezők, a szakpolitikában érintettek is. A kiterjedt kapcsolati hálók révén a szervezet összeköti az elméletben és a gyakorlatban dolgozókat, valós és látható hatást fejt ki az intézeti, szakpolitikai együttműködések révén. A szervezethez egyéni és intézeti tagsággal lehet csatlakozni, amellyel számos előny jár: hozzáférés az RSA által kiadott folyóiratok, szakpolitikai ajánlások, értékelések és elemzések adatbázisához; publikálási lehetőség; hálózatépítés hazai, európai és globális szinten kutatási hálózatokhoz való csatlakozás lehetősége; pályázati forrásokhoz (kutatási alapok, díjak, mentorprogramok, konferenciákhoz kötődő egyéb támogatási lehetőségek) való hozzáférés; a kutatói láthatóság növelése; részvétel különböző szakpolitikai vitákban, javaslattelevi eljárásokban.

Az RSA éves kongresszusai a regionális tudományhoz köthető egyik legnagyobb eseménynek számítanak, ahol a fő cél a tudáscsere és a kapcsolatépítés a regionális tanulmányok és tudomány, a gazdasági fejlődés, a politika és a tervezés területéről származó szakemberek számára. Jellemzően mintegy 50 különböző országból érkeznek előadók, közel 400 előadás hangzik el, kerekasztal-beszélgetések és egyéb informális keretek biztosítanak lehetőséget a hálózatépítésre a résztvevők számára. A projekt keretében a résztvevők egy hazai és két nemzetközi eseményre utaztak: a Magyar Regionális Tudományi Társaság XXIII. vándorgyűlésére, amely Veszprémben kapott helyet (<https://mrta.hu/vandorgyules2025veszprem.html>). A konferencián mindegyik résztvevő előadást tartott a fent említett témakörökben, illetve szekcióelnökként segítette a kapcsolatépítést. A Magyarországi Szekció elnöke részt vett az RSA Téli konferenciáján, amelyet Londonban szerveztek (<https://www.regionalstudies.org/events/2025-regional-futures/>). Az RSA 2025-ös Regionális Jövőkonferenciája kiváló alkalmat nyújtott a regionális változás és fejlődés pozitív programjának előmozdítására. A rendezvény fontos fórumot biztosított a régiók jövőjéről szóló megbeszélésekhez és vitákhoz, új kapcsolatok kiépítéséhez, valamint azoknak a szakembereknek és döntéshozóknak a lehetőségeinek felméréséhez, akik egy fényesebb regionális jövő megteremtésén dolgoznak. A 2026 júniusában szervezett éves kongresszusnak Göteborg ad otthont. A konferenciához szekciószervezéssel, illetve eredményeik bemutatásával mindegyik résztvevő csatlakozik (<https://www.regionalstudies.org/events/rsa26/>).

A nyertes projektek sokszínűsége és a pályázat viszonylagos egyszerű benyújtása miatt is ajánljuk az NKFIH Nemzetközi Szakmai-Tudományos Együttműködések Támogatása NETWORKING felhívásának (<https://nkfi.gov.hu/palyazoknak/nkfi-alap/tamogatott-projektek-2024-129-networking>) nyomon követését a *Tér és Társadalom* olvasóinak figyelmébe.